

Bürgüt / hekaýa

Category: Hekaýalar, Kitapcy

написано kitapcy | 21 января, 2025

Bürgüt / hekaýa BÜRGÜT

Çöññelen gözlerini serilgi kakmaçlara dikdi. Täzeje. Suwly ganjagazlaryň damýanlygy saýgardýar.
Ol tamşandy. Çopan kölegede ymyzganypdyr. Läheň goýun iti bolsa beýleräkde garysyna ýassanyp ırkiljireýär. Hemişeki

kuwwaty bolanlygynda şol ýatan sürüden bir çebiş ýa-da toklyny alyp asmana galardy. Hany o günler. Öňler bölek lukma üçin ýuwduunyp amatly pursata garaşyp durmazdy. Hawa, ol ogurlyk etmek isleyär. Şunuň özem biraz sykylan äpet göwrede ejizligiň başlanandygyny aňladýar. Ejizlik bürgüdiň gutaranlygyny bildirmeyärdi? Şu ýerde birmahalky demir dyrnaklaryny, howany şarta bölýän gylyç ganatlaryny, ýiti göreçlerini küýsedi. Görlen düýş ýaly çala ýadyna düşen jahyllagy gaýdyp gelene döndi. Ýere kölege salyp, asmana galdy. Lukma özündenem beter çyparja üçin zerurdy. Onuň iki perzendi bar. Goňrumtyl bilen Çyparja. Şunuň ikinjisi syrkaw. Ep-esli gün hiç zat bilen höwesi ýok. Perzendi halas etmek üçin ogurlyk edeniň näme aýby bar?.. Beýle pursat ene öz horlugyny unutmaýarmy?

Ol çopan goşunyň depesinde giňden aýlanyp öwrüm berdi. Hol beýlerakde garynja çalymdaş bir zatlar görünýän ýalydy-la? Ah, bürgüt gözleri! Saýgaranok! Pessaýlap aşak indi. Hawa, obanyň çekenesi bi. Nädip alarsyň bulardan?! Kuwwat gerek göterip äkitmäge.

Bürgüt näme üçindir, beýlerakde gondy. Tamakinlik bilen agyp-dönüp ýören çekenä seretdi. Onýanca ýeňse tarapyndan gykuwlaşýan ses eşidildi. Ol äwmezlik bilen şol ýana ser saldy. Görse iki-üç sany pyýadajyk taýaklarynu bulaylaşyp yetip gelýär.

Häý, zalywatjyklar! Yñdaryaýylaryny gözleri ýok ýaly. Bürgüt çagalardan gorky-ürki etmeýänligini bildiryän şekilli olar has golaý gelýänçä gymyldamady, soň moýmudaklap asmana galdy. Yöne şadyýan çagajyklaryň wagyrdaşanlaryny, taýak salanlaryny duýdy. Ol ep-esli daşlykda Küren obany gördü, şeýle uly obadan oňa bir lukmajyk eçilen tapylmazmyka?

Guş, dogrusy, umytsyz gyrada gondy. Garawullady. Yzyndan tüssesini galdyryp zymdyrylyp barýan del zat oňa gönükdí. Bu motosikletli myhmanlardy. Äpet guşa haýran galyp gelýärdiler. Bürgüt heniz görmedik «jandaryndan» eşitmedik aýylganç sesinden heder edip asmana gösterildi. Pessaýlap uçdy. Ynha, aşakda ullaikan alaka göründi. Ol, commalyp, diňşirgenip oturdy.

Guş ömründe degmedik bu närsäni awlamaga namys etdimi-nämemi sägindi-de ýadyndan çykmadyk kakmaçly çopan goşuna tarap nazar aýlady.

Gojalyşan çal bürgüt serilgi ete golaýlady. Çopandyr it oýandy. Yza ýol ýok. Boş barsa Çyparja heläk bolýar. Ol

bürgüdiň soňky nesli.

Ynsan eline uzyn taýagyny aldy. It wowfuldap üýrdi. Bürgüt öňe omzady. Şobada bokurdagydyr ganatynyň birine taýak şarpyldap degdi. Onuň gözleri garaňkyrady. Çaýkandy. Biygytyýar aşak sallandy. Ynsana bolan ýigrenç ody gursagyny çirkizerlidi. Ony talajak bolýanlygy huşuna gelenok.

Çyparja... Açlykdan öläýmelimi?

Ol hemme güýjüni jemledi. Perzende söýgi patlap ýere gaçmakdan özünem halas eden şekillidi. Rastlandy. Barşyna kakmajyň birini kakdy.

Aňk-taňk bolan çopan alasarmyk halda onuň yzyndan gözläp galdy. Ol guşuň bu hüjümını ogurlyga saýmady. Ýüzünden edermenlige kaýyllyk göründi.

Item üýrmesini goýup, näme üçindir, eýesiniň ýüzüne seretdi.

Bürgüt lukmanyň köpüsini Çyparja berdi. Goňrumtyla az-owlak. Özüne dogramça-da goýmady. Gultunýanlygyny bildirmezlik üçin kellesini keseräk sowdy. Ertire çykmaga gurbat tapar.

Çyparja weli, täzeden dünýä inene döndi. Eýlä-beýlä ýöräberdi. Muny gören Bürgüt ganatlaryny pelpelletdi, birki gezek uçup gondy. Birbada açlygyny, endam-janynyň zerzawlygyny unutdy.

Ol daňyň ümüş-tamyşlygynda ýene awa gitdi. Onuň yz ýanyndan ýoly Bürgüt höwürtgesiniň üstünden düşen eýmenç ýylan çagalaryna hüjüm etdi. Çyparja çem tapyp, gaçyp, gaýanyň ýarygynda bukuldy.

Goňrumtyl, merdana Goňrumtyl, gaçaýynam diýmedi. Atalaryna mahsus sowukganlylygy saklady. Gabaryldy. Muňa garşydaşynyň bolmajysy boldy. Göwresini ýarym gulaçlyk ýokary galdyrdy. Owsun atdy. Ikisem deňme-deň hüjüme geçdi. Ýylan garşysyndakynyň tejribesizdigine we ejizdigine şo bada göz ýetiren şekillendi. Sägindi. Sowujak gözlerini sözgekleşti. Bu awuny awlamanka ilki az pursatlyk şirin lezzet alýana meňzeýärdi. Şeýtmek bilen ol, garşydaşyndan rüstemdigini, äsgermeýändigini hem syzdyrýardı.

Muňa çydamadyk Bürgüt çagasy göz açyp ýumasy salymda onuň gözüniň birini çokdy, ýone kellesiniň gyzyp gidenligini duýdy. Entedi. Gursagyny daşa goýdy. Ýagty jahan gözünden ýitip baransoň, darygyp doganyny küýsedi, görünmedi. Iň soňky deminde ony kömege çagyrdy. Ýene görünmedi. Tizden Goňrumtylyň hereketi galdy.

Çyparja bolan wakany synlap otyrды. Doganynyň naýynjar sesini eşidende ýapyryldy.

Birhaýukdan enesi göründi. Gelip Goňrumtylyň ýanynda gondy. Dem-düýt ýok. Göwresi sowapdyr. Daşda gan damjalarynyň yzy bar. Hany Çyparja?

Ol beýleräkden çykdy. Özem «Men diri galdyň» diýýän ýaly uçarlap gelýär. Bürgüde bary düşnükli boldy: Goňrumtyl güýçli duşman bilen söweşip, heläk bolupdyr. Çypary weli, gizlenipdir.

Megerem, çagasyny öldüren ynsanyň ynsanyň uran taýagyna çalymdaş uzyn haýwan bolsa gerek. Birmahal onuň özem söweşipdi şo tawire duşman bilen, ýöne ýeñipdi...

Goňrumtul bürgüt nesliniň namysyny gorapdyr.

Ol ýetip gelýän Çyparja seretdi. Öñem awy şowuna düşmedik bürgüdiň gursagy wagşy gahar-gazapdan doldy. Gözleri köz bolup ýandy. Birmahalky aw awlajak ýa-da duşmanlar bilen söweş gurjak bolşundaky ýaly... Ol şeýle güýjüň özünde barlygyny küýünden çykaraňkyrlapdy. Beýle kuwat oña nireden geldikä?

Şu pursat läheň awlary-da awlap biljek. Wah, gara-çyrasy görünsedi. Bürgüt bu wagşyýana gahar-gazabyň, güýjüň özüne az wagtlyl dolanyp gelenligini aňan ýaly asmana galdy. Uçup-uçup gözden ýitdi... Asmanda eýmenç şaggyldy eşidildi. Çyparja bu gezek gaçmaga ýetişmedi. Ýygryldy. Basym güýçli urgudan takga jany çykdy, muny enesiniň edenligini bilmäge-de ýetişmedi.

Nesliniň gutaranlygyny Çyparjanyň gizlenip, janyny saklandygynada bilen bürgüt gözýaşlaryny paýratman saklap, dik asmana uçdy-uçdy-da başaşaklygyna düwlüp gaýtdy.

Seňrikmen çal gaýa bürgüdiň özüne urulmasyna sarsmady. Guş-da gymyldamady.

1988-1992 ý.

© Annatagan NURGELDIÝEW. Hekaýalar